

Forfatter: Brorson, Hans Adolph

Titel: Svane-Sang ; Lissabon ; Mindre digte ; Prosaskrifter ; Tillæg : Paul Diderichsen: Filologisk redegørelse. Arthur Arnholtz: Brorsons vers- og sangkunst. - 1956

Citation: Brorson, Hans Adolph: "Svane-Sang ; Lissabon ; Mindre digte ; Prosaskrifter ; Tillæg : Paul Diderichsen: Filologisk redegørelse. Arthur Arnholtz: Brorsons vers- og sangkunst. - 1956", i Brorson, Hans Adolph: *Svane-Sang ; Lissabon ; Mindre digte ; Prosaskrifter ; Tillæg : Paul Diderichsen: Filologisk redegørelse. Arthur Arnholtz: Brorsons vers- og sangkunst. - 1956*, 1951-56, s. 86. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-brorson03grval-shoot-idm140139965023856/facsimile.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Svane-Sang ; Lissabon ; Mindre digte ; Prosaskrifter ; Tillæg : Paul Diderichsen: Filologisk redegørelse. Arthur Arnholtz: Brorsons vers- og sangkunst. - 1956

Det er hjemme let, let at glemme,
Strax kun Foden er sat paa Land.
Siig til &c. &c.

3.

See! hvor fryder det Vand, som flyder
Strømmeviis ud af Klippens Slag.
Hast, du Svage, dit, dit at tage,
Hvad kan mørkne saa klar en Dag?
See! hvor &c. &c.

Nr. 327. - XXXIV.

1.

Her vil ties, her vil bies
Her vil bies, o svage Sind!
Vist skal du hente, kun ved at vente
Kun ved at vente, vor Sommer ind.
Her vil ties &c. &c.

hørt fra det billede, som digtet ellers bygger på. Ganske vist møder vi i 2, 4 udtrykket at sætte foden på land. Men hvis dette ikke betyder at komme over Jordanfoden, hvad der jo var tale om i det foregående digt, kan det forstås som et brorsonsk rydlingsbillede, der uheldigt har indstillet sig, idet han skulle tale om at nå himlen, se nr. 182, 6, 5-6, hvor billedet er Brorsons, samt nr. 157, 5, 6; 351, 2, 5; 349, 1, 1-4. — 2, 3: jfr. nr. 336, 1, 7-8. — 3, 2: *Klippens Slag* slaget på klippen.

Nr. 327 — XXXIV. Original. Man lør sikkert med A. D. Jørgensen (H. A. Brorson, 1887, s. 59-59) opfatte digtet som en dialog. Det må med andre ord regnes med til den gruppe inden for *Svane-Sang*, hvor der foreligger en vekseltale uden replikangivelse: nr. 290; 307; 308; 314. — en foretælse, som forklares ved, at Brorson ikke selv er udgiveren, ja ikke engang havde truffet egentlig bestemmelse om digtens udgivelse (se *Fortælle*, s. 29). Det, der taler for denne opfattelse, er først, at der veksles med *du* (v. 1, v. 3, v. 5-6) og *jeg* (3; *mig*, v. 6). Dernæst bliver den, der tiltales med *du*, kaldt *Due* (3, 1; 5, 1; 6, 1), et udtryk, som hos Brorson ud fra Højs. 2, 14; 5, 2 atter og atter betegner bruden (sjælen), se nr. 85, 9, 2; 236, 15, 2; 241, 6, 5; 314, 3, 3; 353, 5, 8, og når der i 8, 1 står *min Due*, må den, der siger det, være brudgommen (Jesus). I v. 4 derimod, hvor der siges *jeg*, kan Jesus ikke være den talende, da ordene: *Lad det nu fryse, lad mig nu gysse*, ikke ville passe i hans mund; her må det da være bruden, der svarer høit. Det samme må gælde v. 2, der hverken har »jeg« eller »due«, men som efter sit indhold — nærmest en indvending — passer som svar til v. 1 og igen får sit svar i v. 3. Digtet er her beskrevet med nr. 332: *Samtale mellem Brudgommen og Bruden*, og havde Brorson det lagt sidste hånd på *Her vil ties*, ville han formentlig have kunnet bruge samme overskrift og replikbetegnelser som der. Indholdet bliver da følgende: I v. 1 formæner brudgommen sjælen til at være stille og holde ud, hvad der er den eneste vej til at nå igennem til sommeren. V. 2: Bruden svarer med at vånde sig under den strenge vinters sendrægtighed. V. 3: Som opmuntrende svar

2.

Trange Tider langsom skrider
Langsom skrider. Det har den Art.
Dagene længes, Vinteren strænges
Vinteren strænges. Og det er svart.
Trange Tider &c. &c.

58

3.

Turtel-Due, kom at skue
Kom at skue! Bag Gierdet hist,
Der skal du finde Forsommers Minde
Forsommers Minde, alt grøn paa Qvist.
Turtel-Due &c. &c.

herpå viser brudgommen hende, at der allerede er grønne skud, som varsler vårens komme. V. 4: Ved at se dette udbyder bruden i et demrykkesrøb over, at kulden snart vil være forbi. Men i v. 5 bringer brudgommen hende en dybere indsigt, nemlig at selve vinterens rasen med snefaldet tjener til at svække kulden og skærme blomsterne, og — v. 6 — efter denne trost opfordrer han hende til at vise sig med håbets olieblad, idet forløsningen nu er ganske nær. Det her angivne replikkæfte, som afviger lidt fra A. D. Jørgensens, findes hos P. N. Petersen (Dsk. Kirketid., 1903, sp. 449 ff.), Hans Brix (Fagte ord, 1908, s. 29 ff.), L. J. Koch (Salmedigteren Brorson, 1931, s. 217 ff., 2 1932, s. 225 ff.; Brorson-Sunder, 1936, s. 93 ff.) og Arthur Arnholtz (Dsk. Kirkesangs Aarskrift, 1943, s. 62). Andre opfattelser, hvorved man søger at komme uden om dialogforståelsen, findes hos Vilh. Andersen (Aaret og Dagen, 1902, s. 229 ff.; Ill. dsk. Litteraturhist. II, 1994, s. 242 ff.), Chr. Ludwigs (Salme og Sang 2 1923, s. 44 ff.) og K. Hee Andersen (Dske Studier, 1931, s. 154 ff.). *Her vil ties* har form som et rent naturdigt. Det er trods udgangspunktet i Højsangen fuldstændig dansk i billedverden og stemning på nær oliebladet i sidste vers. Men det er jo en allegori — blot uden tyding. — fuld af higen høyt fra jordlivets vinter mod evighedens sommer. — V. 1: *fiu* og *bie* møder vi også i Brorsons tidligere digtning, nr. 212, 6, 1, 4; 241, 8, 5-6 (oversatte salmer; men det pågældende udtryk er Brorsons). Tanken har sikkert hillelak udspiring, se S. 37, 7: »Ti for Herren og forvent ham»; Klages. 3, 25, 28: »Herren er god mod dem, som bie efter ham . . . [den prøvede] kan sidde alene og tie, når man lægger noget på ham». — 1, 3-4: *hende ind* vel = *inhente*, n.s. — 1, 4: *vor Sommer* fortroligt: den sommer, vi skal dele med hinanden som brudgom og brud, jfr. nr. 288, 1, 4: *vor Forening*. — 2, 1-2: Samme smerte, som vi gang på gang møder hos bruden i *Svane-Sang*, nr. 332, 2, 1; 333, 1, 1; 334, 2, 10-11; 345, 5, 4-8; 348, 1, 1-4. — 2, 2: *det har den Art* sådan er det en gang; *Art* natur. — 2, 3-4 skildrer stemningen i begyndelsen af februar; digtet er vel blevet til på den tid, jfr. Blichers kyndelmæssigt Ouverture i Trækfuglene, særligt v. 1 og 6. — 2, 4: *svart* tungt, svart. — V. 3: Bruden skal dog ikke nøjes med at *penke* (v. 1); hun skal se. Vi er her sikkert ved den klem, hvoraf hele digtet er vokset frem. Digteren har selv en vinterdag stået på syd siden af et dige og opdaget grønne skud under sneen. — 3, 1: *Turtel-Due* jfr. Hejs. 2, 12; Brorson gør ikke forskel på turteldue og due, se under nr. 35, 3, 2; 365, 1, 2. — 3, 3: *Forsommers Minde* noget, som minder — varsler — om foråret, *Minde*, som jo ellers er det, der fortæller om det svulmende Ud, var i nr. 312, 1, 5 brogt med tanken på noget nutidigt og står her med tanken på noget fremtidigt, jfr. *Erindring* i nr. 328, 2, 3.

4.

Eja! søde Førstegrøde
Førstegrøde af bliden Vaar.
Lad det nu fryse, lad mig nu gyse
Lad mig nu gyse. Det snart forgaaer,
Eja! søde &c. &c.

5.

Due, kunde du begrunde
Du begrunde, hvad der nu skeer.
Kulden den svækkes, Blomsterne dækkes
Blomsterne dækkes, jo meer det sneer.
Due, kunde &c. &c.

6.

Kom, min Due, lad dig skue
Lad dig skue med Olie-Blad!

4, 1: Ordet *Førstegrøde* kan måske vise os, hvad der her er ment med allegoriens billedtale. Vi finder det nemlig i Rom. 8, 28, hvor der tales om at »have Andens førstegrøde»: Anden som en førstegrøde af det evige liv, så den, der mærker Helligåndens virkning i sit hjerte, heri kan se en spirende begyndelse til himmelivet. Dette kan have ilaget i Brorsons tanke, da han greb dette ord. — 4, 2: *bliden Vaar*] jfr. nr. 332, 2, 2 (samme udtryk i paradiskildringen); 337, 2, 11. — 5, 1: *begrunde*] udgrunde, fatte. — 5, 3-4: Meningen bag allegorien er, at livets trængsler, der synes at ville ødelægge, netop har frelsende betydning; de hindrer hjertekulden og bevarer gudslivet hos den kristne. Dette er en af Brorsons hovedtanker, se nr. 6, 6, 5 flg.; 193; 194; 338, 2, 6. — 6, 1-2: Højsangens betegnelse af bruden som *Due* er her forbunden med fortællingen i 1. Mos. 8, 10-11 om duen, der kommer til Noa i arken med et frisk olieblad i næbbet og derved bringer håb om, at syndfloden snart er forbi. Tanken er her naturligvis ikke, at Jesus vil, at noen skal bringe ham et håbets olieblad; det trænger han jo ikke til. Meningen kan være, at duen skal vise sig for andre toed til olieblad o; at bruden skal bringe glædesbudskabet ud til andre; i så fald har vi en parallel i Brorsons prædiken om Maria Magdalene, idet hun kaldes *den Due, som allerførst bragte Apostlerne, da de søvgede endna, som indelukkede i Arken, paa Angestens Bølger, det søde Fredens Olie-Blad om Jesu frydefulde Opstandelse* (se nedenfor s. 159). En anden mulighed er, at oliebladet er tænkt som det, der kalder håbet frem hos duen selv, så brudegommen mener: »Lad mig nu se dig trøstet og frimodig ved håbet». Derfor kunne måske tale ordene i Højs. 2, 14: »Min due ... lad mig se din skikkelse». Kombinationen af Noas due og Højsangens due — vekslende med tunieldue — som betegnelse for sjelen (bruden) var pietetisk talebrug. F. eks. hedder det om Brorsons svigerindes død 1750: »Herren han hørte og besøgte og denne sin kurrende Turteldue, og indtog hende i sin himelske Ark Mandagen den 27. April, Kl. 2 om Eftermiddagen». Se L. J. Koch, *Brorson-Studier*, s. 95 flg.

See! nu er Stunden næsten oprunden
Næsten oprunden, som gjør dig glad.
Kom, min Due, &c. &c.

1.

59

Nr. 328. - XXXV.

Skal vi ustridig hist
Guds Himle-Bryllup gjeste;
Taalmodighed maue vist
Sin Agt paa Maalet feste.
Saa hører den en Byrde,
Som Kiemper kunde myrde.
Jo større Trang, jo meere
Den stift til Enden seer.

2.

Da tæller Vandrings Mand
Hver Dags fuldendte Mile.
Eriadring om hans Land
Er alt forud en Hvile.
Jo meere han har døjet,
Og Rejse-Furer pløjet;
Jo nærmer ved sit Hiem,
Jo frisker gaer han frem.

— 6, 8-4: Stunden ... som gjør dig glad] i hvert fald om foreningen med brudgommen, jfr. *vor Sønnen*, 1, 4. Man der kan spørges, om der med Stunden er tænkt på Herrens genkomst, hvad der ville svare til nr. 332 (selees P. Severinsen, *Kirke og Folk*, 1893, s. 51-58), eller på osden som i nr. 348, 2, 10-14. Det sidste er det sandsynligste, set ud fra en sammenligning med nr. 332. For samtidig med den stærke lighed mellem dette digt og *Her vil ties* er der den påfaldende forskel, at tiødens nr. 332 fra først til sidst taler om verdens ende og brudgommens komme, mæler *Her vil ties* ikke et ord, som peger i den retning (se L. J. Koch, sidst anf. skr., s. 106-114).

Nr. 328—XXXV. Original. — 1, 1: *ustridig*] ubestridd, uden at der kan rejses indsigelse derimod. — 1, 2: jfr. *Mt.* 22, 2 flg.; 25, 1 flg. — 1, 3: *oist*] bestemt, jfr. at se vist på noget. — 1, 6: *som Kiemper kunde myrde*] som kunne dræbe den stærkeste ved sin knusende vægt. — 1, 7: *Trang*] trangsal. — 1, 8: *stift*] utrævndt. — 2, 1-2: om fortælsens ved at se, hvor langt man er nået frem mod målet. — 2, 8: *frisker*] raskere eller frejdigere.